

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Криворізький навчально-науковий інститут

МАТЕРІАЛИ

III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПРАВОВА НАУКА І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ, ПОРОДЖЕНИХ
РОСІЙСЬКОЮ ВОЄННОЮ АГРЕСІЄЮ: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

19 травня 2023 року

- кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету №1, кандидатка педагогічних наук
ПРАВОВИЙ СТАТУС МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ
ДНІПРОВ Олексій – заступник Керівника Офісу Президента України, доктор юридичних наук 241
- ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРОТИДІЇ ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**
ЖУРАВЛЬОВ Дмитро – заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник Управління з питань помилування Офісу Президента України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України 244
- БІЛА КНИГА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА ПРО НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ**
КОРОБКІН Валерій – Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, старший науковий співробітник відділу заходів захисту науково-дослідного центру цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент 247
- АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЕОКУПАЦІЇ КРИМУ**
ЛИННИК Тетяна – Державний податковий університет, доцент кафедри теоретико-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент 250
- МАНШУЛЯЦІ СВІДОМІСТЮ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ В УМОВАХ ВІЙНИ**
МУХІНА Галина – Донецький державний університет внутрішніх справ, доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, кандидатка педагогічних наук, доцентка 253
- СПЕЦИФІКА СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРНІ СКЛАДОВІ РОСІЙСЬКОГО РЕСЕНТИМЕНТУ ЯК ЧИННИК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ**
НІКОЛЕНКО Ксенія – Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ, доцентка кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету №1, кандидатка філософських наук
- КОЗИНЕЦЬ Анна** – Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ, здобувачка ступеня вищої освіти 256

ЛИННИК Тетяна
Державний податковий університет,
доцент кафедри теоретико-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЕОКУПАЦІЇ КРИМУ

У нинішній ситуації актуальною метою досліджень вбачається аналіз програмних юридичних засобів протидії тимчасовій окупації Криму та відповідно забезпечення його деокупації. Протягом перших сімох років окупації Криму влада України вживала окремі управлінські програмні заходи щодо півострову, шляхом схвалення низки урядових розпоряджень.

У наступному рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 р. та указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 117/2021 було затверджене Стратегію деокупації та реінтеграції ТОТ Криму [5] та розпорядженням КМУ від 29 вересня 2021 р. № 1171-р було схвалено план заходів з реалізації цієї Стратегії [3].

Нова редакція плану 2023 р. [2], як й редакція плану 2021 р. [3] передбачає подібний механізм контролю за його виконанням, а саме припис міністерствам, іншим органам виконавчої влади за участю інших державних органів, установ та організацій, залучених до виконання плану заходів, забезпечити його виконання «за рахунок та в межах видатків, передбачених у державному та місцевих бюджетах, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством».

Щодо підстав схвалення нової редакції плану 2023 р. можна процитувати оприлюднене разом із затвердженням нової редакції плану повідомлення Міністерства з питань реінтеграції ТОТ про те, що «заходи з реалізації Стратегії були оновлені Мінреінтеграції з урахування умов воєнного стану. Зокрема, того факту, що звільнення півострова може відбутися вже найближчим часом» [1].

Також міністерство зазначило що «вдосконалений план з реінтеграції та деокупації півострова стосується таких сфер», згідно його розділів, захисту прав громадян України та юридичних осіб, законні інтереси яких були порушені внаслідок збройної агресії, соціальної та гуманітарної політики, міжнародного співробітництва, економічної політики, оборонної та безпекової складової тощо. Профільне міністерство акцентувало увагу на тому, що до плану включено нові заходи, серед яких вказувалися: розробка законопроекту «Про правовий режим на деокупованих територіях»; формування резерву працівників для

комплектування судових, правоохоронних, державних органів; створення військової адміністрації для діяльності в АР Крим [1].

Водночас зазначена ситуація зумовлює низку питань. У першу чергу слід відзначити що за умов відсутності зміни Стратегії виникає питання релевантності нової, актуалізованої редакції плану та чинної, не оновленої редакції Стратегії. Адже актуалізована редакція плану містить 127 заходів, а попередня значно більшу кількість, а саме 158 та відповідно виникає питання підстав щонайменш припинення їх виконання.

Як вже вказано, експертами Асоціації Реінтеграції Криму було частково проаналізоване нову редакцію плану, та зазначене щодо заходів міжнародного характеру, що Кабінет Міністрів України сконцентрував увагу на заходах, які мають бути реалізовані ще у період тимчасової окупації півострову та при цьому протягом цього періоду мають носити постійний, а не етапний характер [2]. Аналіз нової редакції плану дозволяє свідчити що загалом такий підхід має 69 заходів плану, тобто більше половини передбачених ним кроків.

Конкретний термін виконання, незалежно від ситуації окупації чи деокупації Криму містять 40 заходів плану, з них мають бути реалізовані у II кварталі 2023 р. 2 заходи, у III кварталі 2023 р. ще 8 заходів, до кінця 2023 р. ще 22 заходи та до кінця 2024 р. ще 8 заходів. Аналіз цих заходів свідчить про те що вони розраховані насамперед на ситуацію окупації, а не реінтеграції вже де-окупованого Криму [2]. При цьому очевидно що щонайменш стосовно 2024 року питання продовження окупації півострову вже не є таким прогнозованим як це було прикладом у 2015 чи у 2018 році на короткострокову перспективу.

Решта заходів плану має бути виконана у певний термін після деокупації Криму, а саме один захід протягом місяця після деокупації ТОТ, п'ять заходів протягом шести місяців після деокупації, ще чотири протягом року після деокупації, ще один протягом двох років після деокупації і ще шість «після деокупації ТОТ» без визначення строку виконання узагалі.

У цьому вимірі план підходить до деокупації як до певного моменту, від якого прикладом вимірюється місяць, але формат встановлення такого моменту планом та іншими актами не визначене, при тому що деокупація, як би вона не відбувалася, ймовірно носитиме не одномоментний, а розтягнений у часті на доби, тижні та навіть місяці характер.

Наведене змушує погодитися із тезами щодо складності практичного контролю за виконання заходів плану, а також щодо доволі умовної етапності документу [6], який фактично за хронологією виконання слід поділити на три групи заходів:

- строкові заходи, які насамперед, згідно їх змісту, стосуються деокупації Криму, із встановленими термінами виконання до кінця 2024 р.;

- безстрокові заходи розраховані на період окупації, які відповідно стосуються саме деокупації Криму

- строкові та безстрокові заходи які мають виконуватися у де окупованому Криму в рамках його реінтеграції.

Отже, Україна вживає активних програмних заходів із деокупації та реінтеграції Криму що зокрема знаходить своє відображення у планах, що передбачають спеціальний адміністративний шлях контролю за виконанням, а їх заходи можна розподілити на де окупаційні та реінтеграційні.

До основних викликів зазначених урядових планів слід віднести потребу їх кореляції із стратегічними безпековими документами та із бюджетним програмуванням. Аспекти громадського контролю за виконанням планів деокупації та реінтеграції Криму має стати підґрунтям для нових наукових досліджень.

Література

1. Актуалізовано план заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції АР Крим – рішення Уряду. 4 квітня 2023 р. Мінреінтеграції. URL: <https://minre.gov.ua/2023/04/04/aktualizovano-plan-zahodiv-z-realizaciyi-strategiyi-deokupaciyi-ta-reintegraciyi-ar-krym-rishennya-uryadu/>
2. Про внесення змін до плану заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та міста Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2023 р. № 288-р. *Офіційний вісник України*. 2023. № 39. Ст. 2077.
3. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та міста Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2021 р. № 1171-р. *Офіційний вісник України*. 2021. № 80. Ст. 5063.
4. Про затвердження плану заходів, спрямованих на реалізацію деяких засад державної внутрішньої політики щодо тимчасово окупованої території АРК та м. Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 218-р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218-2018-%D1%80#Text>
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та міста Севастополя»: Указ

Президента України від 24 березня 2021 року № 117/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 26. Ст. 1255.

6. Урядовий план реінтеграції Криму: міжнародний вимір / Б. Бабін, Е. Плешко, Т. Линник, А. Чвалюк, О. Плотніков, В. Філатов; Асоціація Реінтеграції Криму. URL: https://arcrimea.org/uk/analytics_ua/2023/04/20/uryadovyj-plan-reintegracziyi-krymu-mizhnarodnyj-vymir/

МУХІНА Галина

Донецький державний університет внутрішніх справ,
доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидатка педагогічних наук, доцентка

МАНІПУЛЯЦІЇ СВІДОМІСТЮ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Загальновідомо, що серед основних важливих навичок, які потрібні конкурентноспроможному фахівцю, називають навичку аналітичного та критичного мислення. Тому, на сьогодні, однією із загальних компетентностей майбутнього фахівця є здатність бути критичним і самокритичним. Питання формування критичного мислення тісно перетинається з проблемою протистояння маніпуляції свідомістю. Слід зазначити, що в умовах російсько-української війни особливе значення набуває інформаційно-психологічна операція (далі ПСО) основою якої є маніпуляція свідомістю через засоби масової інформації. У цьому контексті маніпуляція розуміється як тотальний наступ на людину, її розум та поведінку, насильницьке вторгнення у свідомість, що є не лише аморальною, але й протизаконною дією, бо виробляється таємно, поза нашою згодою [3].

На думку М. Карпенко у сучасних наукових студіях, на сьогодні, виокремлюють чотири характеристики маніпуляції, які дозволять розпізнати її за будь-яких умов. *По-перше*, маніпуляцію можна розглядати як психологічний, на рівні підсвідомості, несвідомий вплив на людину. *По-друге*, маніпуляція завжди має насильницький характер, завжди буде протидіяти волі людини. *По-третьє*, у будь-якої маніпуляції завжди є зовнішній прояв та чітка мета (зробити так, щоб людина злякалась та зробила при цьому те, що потрібне маніпулятору). *По-четверте*, маніпуляція має певну містичну властивість, їй абсолютно завжди притаманний прихований характер [2].

Загальновідомо, що для маніпуляції свідомістю дуже часто використовують екстремальні ситуації тому, що саме в таких умовах виникає так званий інформаційний вакуум. Так званий інформаційний